

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 36

Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının
İlk Kez Uygulanması

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 36

Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının İlk Kez Uygulanması

Standardın Amacı

1. Bu standardın amacı, KGK tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarını (FFMS'ler) ilk kez uygulayacak faizsiz finans kuruluşlarının (bundan böyle Kuruluş olarak anılacaktır) geçiş sürecinde uygulaması gereken ilkeleri belirlemek ve FFMS'lere göre hazırlayacakları ilk finansal tablolarında geçerli olacak finansal raporlama hükümlerini tespit etmektir.

Kapsam

2. Bu standart aşağıdaki durumlarda uygulanır:
 - a. Kuruluş ilgili finansal raporlama döneminde Fıkhî ilkelere uygun faaliyetler gerçekleştirmiş ve ilk kez FFMS'lere göre Fıkhî ilkelere uygun faaliyetleri için finansal tablolar hazırlıyorsa veya
 - b. Kuruluş Fıkhî ilkelere uygun olmayan faaliyetlerini Fıkhî ilkelere uygun hale getirecek şekilde dönüştürüyorsa ve Fıkha uygun olmayan faaliyetleri için daha önceden FFMS'ler haricindeki bir finansal raporlama çerçevesine dayalı olarak finansal tablolar hazırlamışsa veya
 - c. Kuruluşun Fıkhî ilkelere uygun faaliyetleri varsa ve faaliyetlerine ilişkin daha önceden FFMS'ler haricindeki bir finansal raporlama çerçevesine dayalı olarak finansal tablolar hazırlamışsa ve FFMS'leri ilk kez uyguluyorsa.
3. Bu standart Kuruluşun hazırladığı bireysel (münferit) ve konsolide finansal tablolara uygulanır.

Tanımlar

4. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlar yapılmıştır:
 - a. Varlık: Geçmişteki bir işlem, diğer olay veya koşul sonucunda Kuruluş tarafından kontrol edilen ve gelecekte Kuruluşa ekonomik fayda sağlayacak mevcut bir ekonomik kaynaktır (Varlıklar, özkaynak benzerleri sahiplerine atfedilebilen varlıkları da içerir).

- b. Faizsiz finans kuruluşları (Kuruluşlar): Bankacılık, sigortacılık/Tekâfûl, sermaye piyasaları ve benzeri faaliyetleri gerçekleştirirken Fıkhî ilke ve kurallara göre hareket eden finansal kuruluşlar olup, geleneksel finans kuruluşlarının Fıkhî ilke ve kurallara uygun ürün ve hizmet sunan şubeleri, bölümleri ve pencerelerini de kapsar.
- c. Yükümlülük: Ekonomik kaynak çıkışına neden olan ve özkaynak benzerleri harici Kuruluşa karşı ileri sürülebilen mevcut bir ekonomik mükellefiyettir (yasal veya zımni kabulden doğan). Yükümlülük geçmişteki işlem, diğer olay veya koşuldan kaynaklanır. Geleceğe ilişkin taahhütler ise, ekonomik olarak dezavantajlı kabul edilmediği sürece bu tanım kapsamında mevcut bir yükümlülük olarak değerlendirilmez.
- d. Açılış finansal durum tablosu: Bu standardın 7 ilâ 12'nci paragrafları kapsamında belirtilen hükümler uyarınca hazırlanan finansal tablodur.
- e. Ortaklara ait özkaynaklar: Kuruluşun tüm yükümlülükleri ve özkaynak benzerleri düşüldükten sonra varlıkları üzerinde kalan haklardır.
- f. Özkaynak benzerleri: Kuruluşun kâr paylaşımı veya katılım esaslı aldığı katkıları yansıtan finansal tablo unsurudur. Özkaynak benzerleri:
 - i. Özkaynağın temel niteliklerine sahiptir. Yani zarar durumunda (sözleşme şartlarının suistimal/ihlali kanıtlanmadığı sürece) Kuruluş kaybedilen fonları fon sağlayıcılara iade etmekle yükümlü değildir ve fon sağlayıcılar sözleşmeye konu olan varlık veya işte kalan payı paylaşırlar ve
 - ii. Yükümlülüğün belli niteliklerine sahiptir. Yani vadesi veya itfa/tasfiye durumlarında satım opsiyonu vardır ve
 - iii. Belli özel niteliklere sahiptir. Yani fon sağlayıcıların hakları Kuruluşun tüm varlık ve işleriyle değil sadece dayanak varlık veya işle sınırlıdır. Bununla birlikte, fon sağlayıcılar sadece ortaklara ait özkaynaklarla ilişkilendirilen belirli haklara da sahip değildir.
- g. Fıkhî ilkelere uygun faaliyetler: Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak Kuruluş tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerdir.
- h. Fıkhî ilkelere uygun olmayan faaliyetler: Kuruluş veya başka bir işletme tarafından gerçekleştirilen Fıkhî ilke ve kurallara uygun olmayan faaliyetlerdir.

- i. Fıkhî ilke ve kurallar: Kuruluşun faaliyet gösterdiği sektörün merkezi danışma kurulu veya düzenleyici kurulu ya da Kuruluşun kendi danışma kurulu tarafından yayımlanan düzenleme, verilen onay veya alınan kararlardır.

FFMS'lerin İlk Kez Uygulanmasında Geçerli İlkeler

Raporlama Dönemi İçinde FFMS'lere Geçiş

5. FFMS'leri ilk kez uygulayan bir Kuruluş, geçişin fiilen başladığı gün ne olursa olsun geçişin gerçekleştiği raporlama döneminin ilk gününden itibaren FFMS'lerle uyumlu finansal tablolarını hazırlar.
6. Kuruluşun, geçişin gerçekleştiği raporlama döneminde Fıkhî ilkelere uygun olmayan faaliyetlerden Fıkhî ilkelere uygun faaliyetlere geçiş yaptığı durumlarda, geçişin gerçekleştiği raporlama dönemi boyunca Fıkhî ilkelere uygun olmayan faaliyetler "Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve"de açıklanan muhasebe politikalarının seçim ve uygulamasına ilişkin hiyerarşi takip edilerek uygun bir başlık altında ayrı olarak sunulur.

FFMS'lerle Uyumlu Açılış Finansal Durum Tablosu

7. 2(b) ve 2(c) paragraflarında belirtilen Kuruluşlar, aşağıdaki tarihlerden birinde açılış finansal durum tablosunu (bilanço diye de bilinir) hazırlar:
 - a. Uygulanabilir olması durumunda (aşırı maliyet ve çaba gerektirmemesi durumunda), finansal tabloların sunulduğu en erken dönemin başladığı ilk gün veya
 - b. Aksi takdirde, FFMS'lere geçiş yapılan raporlama döneminin ilk günü.
8. Açılış finansal durum tablosu FFMS'lere göre finansal tablolara alınması gereken tüm varlık ve yükümlülükleri içerir.
9. FFMS'ler dışında başka bir finansal raporlama çerçevesine göre yükümlülük veya özkaynak olarak finansal tablolara alınmış olabilen özkaynak benzerleri, FFMS'lere uygun olarak açılış finansal durum tablosuna yansıtılır.
10. Açılış finansal durum tablosunda sunulan varlıklar, yükümlülükler, özkaynak benzerleri ve ortaklara ait özkaynaklar, gerekli olması halinde, ilgili FFMS hükümlerine göre ölçülür ve yeniden sınıflandırılır.

11. 10'uncu paragraf uyarınca ölçüm yapılamıyorsa (aşırı maliyet ve çabaya katlanmadan), yönetim gereken çabayı gösterdikten ve Kuruluşun Danışma Kurulundan onay aldıktan sonra açılış finansal durum tablosunda varlıkları, yükümlülükleri, özkaynak benzerlerini ve ortaklara ait özkaynakları en iyi şekilde tahmin ederek ölçebilir. Böyle bir ölçümden kaynaklanan etkiler sadece Kuruluşun Danışma Kurulundan onay alındıktan sonra özkaynak benzerlerine dağıtılabilir. Birçok finansal tablo kalemi için gerçeğe uygun değer belirlenmesinde FFMS'lere uygun olarak geliştirilen muhasebe politikaları uygulanarak ulaşılabilecek tutarların en iyi tahmin olarak kullanılabileceğine dair aksi ispat edilebilecek bir ön kabul bulunmaktadır.
12. Bu standardı uygulayan bir Kuruluş uygulanabilir olması durumunda, geçiş tarihinde yayımlanmış fakat henüz yürürlüğe girmemiş FFMS'leri açılış finansal durum tablosunu hazırlarken uygular.

Muhasebe politikaları ve tahminleri

13. Kuruluş, 7'nci paragrafta belirtildiği üzere açılış finansal durum tablosunun tarihinden itibaren FFMS'lere uygun muhasebe politikalarını uygular. Açılış finansal durum tablosunun hazırlanmasında ve FFMS'lerin ilk kez uygulandığı finansal tabloların sunulduğu dönemlerde aynı muhasebe politikaları kullanılır.
14. Geçiş dönemi düzeltmeleri; özkaynak benzerleri sahiplerine, ortaklara ait özkaynaklara ve yönetilen bilanço dışı varlıklara atfedilen kısımlar için birbirinden ayrıştırılır, ayrı ayrı sınıflandırılır ve buna göre muhasebeleştirilir.
15. Kuruluş, yönetimin önceden kullandığı esasların hatalı tahminler ortaya koyduğunu tarafsız biçimde ispatlayabildiği durumlar hariç olmak üzere, önceki finansal raporlama çerçevesini kullanması halinde ulaşacağı tahminler ve bulunacağı muhakemelere benzer esaslara dayanarak FFMS'lere göre tahminler yapar ve muhakemede bulunur.
16. Kuruluş, önceden uygulanan finansal raporlama çerçevesine göre yapılması gerekli olmayan ancak FFMS'ler uyarınca yapılması gerekli olan tahminlere ilişkin olarak açılış finansal durum tablosunda FFMS'lere göre bir tahminde bulunur.
17. Muhasebe politikaları veya tahminlerinde yapılan değişikliklerden kaynaklanan her türlü düzeltme ilgili FFMS hükümlerine göre yapılır.

Sunum ve Açıklama

18. FFMS'lere uygun olarak ilk kez finansal tablolar hazırlanırken FFMS'lerde öngörülen sunum ve açıklamalara ilişkin hükümler uygulanır.
19. Kuruluşun FFMS'lere göre hazırlanan ilk finansal tabloları asgari olarak aşağıdaki bilgileri içerir:
 - a. Üç finansal durum tablosu: 7 ilâ 12'nci paragraflarda açıklanan açılış finansal durum tablosu¹, cari döneme ait finansal durum tablosu ve önceki döneme ait karşılaştırmalı finansal durum tablosu,
 - b. Cari döneme ait gelir tablosu [veya gelir ve diğer kapsamlı gelir tablosu (veya gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosu)] ve önceki döneme ait karşılaştırmalı gelir tablosu,
 - c. Cari döneme ait özkaynak benzerlerine ilişkin gelir ve dağıtım tablosu,
 - d. Cari döneme ait nakit akış tablosu ve önceki döneme ait karşılaştırmalı nakit akış tablosu,
 - e. Cari döneme ait ortaklara ait özkaynaklar değişim tablosu ve açılış bakiyelerinde yapılacak düzeltmeleri gösteren önceki döneme ait karşılaştırmalı ortaklara ait özkaynaklar değişim tablosu ve
 - f. Cari döneme ait yönetilen bilanço dışı varlıklar tablosu ve açılış bakiyelerinde yapılacak düzeltmeleri gösteren önceki döneme ait karşılaştırmalı yönetilen bilanço dışı varlıklar tablosu.
20. Kuruluşun FFMS'ler kapsamında hazırlayacağı ilk finansal tabloların dipnotları aşağıdaki bilgilere ilişkin açıklamalar içerir:
 - a. Finansal tablolar üzerinde etkilere sahip olan önceki finansal raporlama çerçevesi ile FFMS'ler arasındaki önemli farklılıklara ilişkin açıklayıcı bilgiler,
 - b. Önceki finansal raporlama çerçevesinden FFMS'lere geçişin finansal tablolar üzerindeki etkilerinin özet şeklinde açıklaması,

¹ Tercih edilen seçeneğe göre cari dönem açılış tablosu veya karşılaştırmalı dönemin açılış tablosu.

- c. Önceki finansal raporlama çerçevesinden FFMS'lere geçişten kaynaklanan kâr dağıtımına, kâr dengeleme yedekleri ve yatırım riski yedekleri politikalarına ve yatırım hesaplarındaki bakiyelere ilişkin etkilere dair açıklamalar,
 - d. Kuruluşunun ve bağlı kuruluşlarının faaliyetlerinde Fıkhî ilkelere uygun olmayan faaliyetlerinin Fıkhî ilkelere uygunluğu sağlamak için oluşturulan plan ve stratejiye dair açıklamalar,
 - e. Fıkhî ilkelere uygun olmayan varlık, yükümlülük, gelir, diğer kapsamlı gelir, gider, diğer finansal taahhütler ve şarta bağlı kalemlerin yeterli düzeyde ön plâna çıkarıldığı açıklamalar ve
 - f. Takip edilen Fıkhî ilkelere uygun olmayan faaliyetlere veya bu faaliyetler sonucunda geçmiş yıllar kârları/zararlarına veya sadaka fonlarına aktarımlarda yapılan her türlü düzeltmeye ilişkin Fıkhî ilkelere ve kurallara uygun olarak yapılan açıklama.
21. Kuruluşun FFMS'lere geçişten kaynaklanan etkileri karşılaştırılabilir en erken dönemden itibaren uygulamayı seçmesi durumunda 20'nci paragraftaki hükümler, 7 (a) ve 19 (a) paragraflarında yer alan hükümlere uygun olarak sunulan karşılaştırmalı bilgiler için de uygulanır.

Ara dönem finansal tablolar

22. Kuruluşun FFMS'lerin ilk kez uygulandığı raporlama döneminde ara dönem finansal raporlama yapması durumunda; 5'inci, 18'inci ve 21'inci paragraflarda yer alan hükümler ara dönem finansal raporların raporlanmasında ve sunumunda uygulanmaz.

Yürürlük tarihi

23. Bu Standart, 1 Ocak 2022 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

24. Bu Standart, "Faizsiz Finans Muhasebe Rehberi 1: Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının Faizsiz Finans Kuruluşları Tarafından İlk Kez Uygulanması"nın yerini alır.